

Співфінансується
Європейським Союзом

Central project
management
agency

#EU4Youth

ЯК СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ФОРМУЄ НОВЕ ПОКОЛІННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМЦІВ

за підтримки EU4Youth

Соціальне підприємництво в освітніх закладах перетворює школи на **простори реальних дій**, де учні та студенти навчаються, займаються творчістю, приймають рішення та беруть на себе відповідальність за свої громади. У Європі такі моделі давно є частиною сучасної освіти: учні та студенти не просто вивчають основи економіки або підприємництва, а вчаться діяти – створювати продукти, працювати в командах, приймати рішення та бачити суспільну цінність своєї праці.

В Україні соціальне підприємництво у закладах освіти почало активно розвиватися в останні роки – як відповідь на запит суспільства на практичну освіту, підприємницьке мислення та активну громадянську позицію молоді.

Особливої ваги **цей підхід набув у час повномасштабної війни**, коли громади потребують ініціативності, взаємопідтримки й нових лідерів уже сьогодні, а не “після завершення навчання”.

Саме таку логіку підтримує програма **“EU4Youth: Молодіжна зайнятість та підприємництво”**. В Україні програму впроваджує, зокрема, організація School of ME, допомагаючи освітнім закладам запускати соціальні підприємства.

ВІД ПАСИКИ – ДО ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ:

історія СШП “Шкільний вулик”

Соціальне шкільне підприємство (**СШП**) **“Шкільний вулик”**, яке стартувало у травні 2021 року у Київській області на базі ГО “Нова Калита”, Заворицької гімназії та опорного закладу освіти “Калитянський ліцей”, знайомить дітей з основами підприємництва через традиції українського пасічництва.

Проект розпочався зі створення шкільної пасіки з шести вуликів, а згодом масштабувався:

- з'явився апі-будинок,
- готель для диких бджіл,
- висаджені рослини-медоноси.

У 2025 році “Шкільний вулик” увійшов до п'ятірки кращих соціальних шкільних підприємств України, отримавши нагороду StudBiz Award 2025 (щорічну премію для українських соціальних підприємств у закладах освіти).

Соціальна складова тут – не декларація. 50% прибутку від продажу медової продукції спрямовується на безкоштовні майстер-класи для дітей внутрішньо переміщених осіб та родин військовослужбовців.

Загалом майстер-класами вже охоплено близько 900 дітей соціально вразливих категорій.

Проект пережив окупацію, втрату доступу до частини вуликів, але зберіг команду та мотивацію.

Сьогодні в ньому задіяно 35 постійних гуртківців, а деякі учасники вже запускають власні пасіки на своїх присадибних ділянках.

Цей проект – більше ніж просто про пасіку, бджіл чи бізнес. Він про життя і для життя”, – наголошує куратор проекту Євген Заїка.

“МИЛОТВОРЦІ”:

коли доброта має
бізнес-модель

Соціальне шкільне підприємство “Милотворці”, створене у 2021 році на базі Ліцею №203 у Києві, вже п'ятий рік доводить – підприємництво може бути інструментом виховання відповідальних і чутливих до потреб інших громадян.

За цей час підприємство пройшло кілька етапів розвитку: від екосумок із перероблених джинсів – до друку на одязі та миловаріння. Команда пережила

- пандемію,
- повномасштабне російське вторгнення,
- вимушену роз'єднаність учасників у різних країнах, але не припинила діяльність.

Сьогодні у “Милотворцях” працюють 14 підлітків віком 14-16 років, які самостійно планують виробництво, розраховують собівартість, продають продукцію на ярмарках і майстер-класах та регулярно спрямовують частину прибутку на благодійність.

Проект двічі отримувач підтримку як успішне СШП та менторську допомогу від School of ME. Випускники команди зізнаються, що саме досвід у “Милотворцях” став для них базою для створення власних ініціатив у дорослому житті.

Лідерка проекту Марія Колісник своєю чергою, підкреслює що СШП є, зокрема, інструментом самореалізації: **“Для мене участь у цьому проєкті – це можливість як для особистого розвитку, так і для обміну власним досвідом з іншими. Завдяки створеному СШП в нашому закладі, багато підлітків мають змогу відкрити для себе новий світ, у якому можливо все. Проєкт дозволяє мені розвивати свої уміння та знання без обмежень – це те, що мотивує та допомагає мені шукати нові шляхи до успіху”.**

“РОЗУМНІ ПЕЧЕРИЦІ ЗІ ШКІЛЬНОЇ ТЕПЛИЦІ”:

урожай,
що вимірюється
не кілограмами

Проект **“Розумні печериці зі шкільної теплиці”**, реалізований ГО “Асоціація батьків, вчителів «КВІЗ»” при Тисівському ліцеї Болехівської міської ради Івано-Франківської області, – приклад того, як STEM-освіта, підприємництво та соціальна відповідальність можуть поєднуватися в одному просторі.

Ідея народилася під час участі ліцею у міжнародному проєкті StudBizEU, який реалізується School of ME. Після навчання тренерів, воркшопів для учнів і командної роботи над бізнес-моделлю школярі вирішили вирощувати тепличні печериці, для чого **переобладнали підвальне приміщення колишнього шкільного тирю.**

Навесні 2025 року команда увійшла до шістки фіналістів проєкту, успішно запусивши виробництво. Але головне – не сам урожай. **Частину прибутку учні спрямовують на покращення умов місцевого протирадіаційного укриття та підтримку освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.**

Проект інтегрований у навчальні предмети, від біології до інформатики, і має довгострокову мету – стати моделлю, яку можна масштабувати в інших школах. Учні зазначають, що проєкт допомагає розкривати лідерські якості, опанувати вміння робити вибір та приймати рішення.

“Ми вирощуємо не лише їжу, а й впевненість, досвід і силу діяти”, – підкреслюють учасники команди.

ТВОРИТИ, ПІДТРИМУВАТИ, ВІДНОВЛЮВАТИ:

ШЛЯХ
SHAFА MARVEL

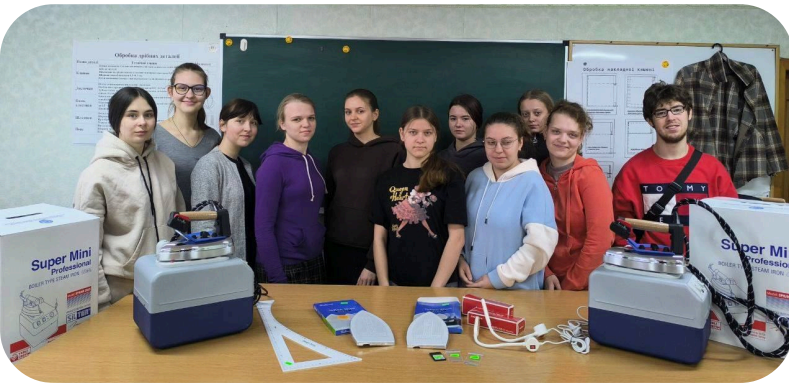
Соціальне молодіжне підприємство **SHAFА MARVEL**, створене на базі Сумського вищого професійного училища будівництва і дизайну у партнерстві з ГО “Креативний простір Суми”, розпочало практичну діяльність у січні 2025 року.

SHAFА MARVEL – це сервіс зі створення цілісних образів: пошиття одягу на замовлення, оренда костюмів для подій і фотосесій, макіяж та зачіски. Водночас підприємство має чітку соціальну місію – підтримку інклюзії, екологічно відповідального споживання та ветеранів війни. У проєкті бере участь молодь 16-18 років, яка здобуває професії кравця, закрійника, перукаря-модельєра та візажиста у Сумському училищі.

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

як інвестиція в
майбутнє України

Окремими напрямами діяльності стали безкоштовні послуги для дітей з особливими потребами, сервіс оренди одягу та **проект “Екодeнім”** із переробки джинсових виробів, а також виготовлення адаптивного одягу для ветеранів із втратою зору. Підприємство співпрацює

- з івент-агенціями,
- фотостудіями, інклюзивними просторами
- та благодійними організаціями, підтверджуючи практичну цінність і попит на свої послуги.

У портфоліо SHAFА MARVEL – пошиття футболок для ветеранів із втратою зору та запрошення до команди зі створення функціонального одягу для ветеранів на **Ukrainian Fashion Week 2025/2026**.

“Я була присутня на дискусійній панелі на Ukrainian Fashion Week 2025/2026 з ветеранами, які втратили зір і кінцівки, завдяки яким я маю можливість жити та навчатися. Наскільки важливо їм мати одяг, адаптований до їхніх потреб. І ми це робимо. Пишаюся цим. Соціальне молодіжне підприємництво є саме тією діяльністю, під час якої я маю найширші можливості посилювати важливі життєві навички для побудови успішної кар’єри”, – зазначає представниця SHAFА MARVEL, студентка Надія Пекуровська.

Після значних пошкоджень навчального й виробничого корпусів Сумського вищого професійного училища будівництва і дизайну у вересні 2025 унаслідок російської атаки частина доходів SHAFА MARVEL спрямовується на **відновлення освітнього простору, допомагаючи закладу функціонувати.**

“Шкільний вулик”, “Милотворці”, “Розумні печериці зі шкільної теплиці”, SHAFА MARVEL – їх історії доводять, що соціальне підприємництво у закладах освіти формує покоління, яке вмiє не чекати, а діяти. Через такі ініціативи освітні заклади стають місцем, де прибуток поєднується з відповідальністю, а освіта безпосередньо впливає на громаду.

“Соціальні підприємства в закладах освіти – це інвестиція в майбутнє України. Вони навчають молодь бачити проблеми, брати відповідальність і створювати рішення. Працюючи з освітніми командами по всій Україні, ми бачимо, як реальні підприємницькі практики формують у підлітків ці навички. А за підтримки партнерів такі моделі стають не поодинокими кейсами, а частиною системних змін в українській освіті”, – зазначає Артем Корнецький, керівник ГО School of ME.

У часи великих викликів саме завдяки таким ініціативам молодь вчиться діяти, брати на себе відповідальність і робити свій внесок у європейське майбутнє України.

Програма “EU4Youth Phase III – Молодіжна зайнятість та підприємництво”, що фінансується Європейським Союзом та Міністерством закордонних справ Литви, реалізується Центральним агентством з управління проектами (CPVA) у країнах Східного партнерства. **До них належать Азербайджан, Білорусь, Вірменія Грузія, Молдова та Україна.** Програма триватиме до середини 2026 року і має на меті надати технічну допомогу урядовим та неурядовим організаціям для боротьби з безробіттям серед молоді та підвищення її працевлаштованості.

